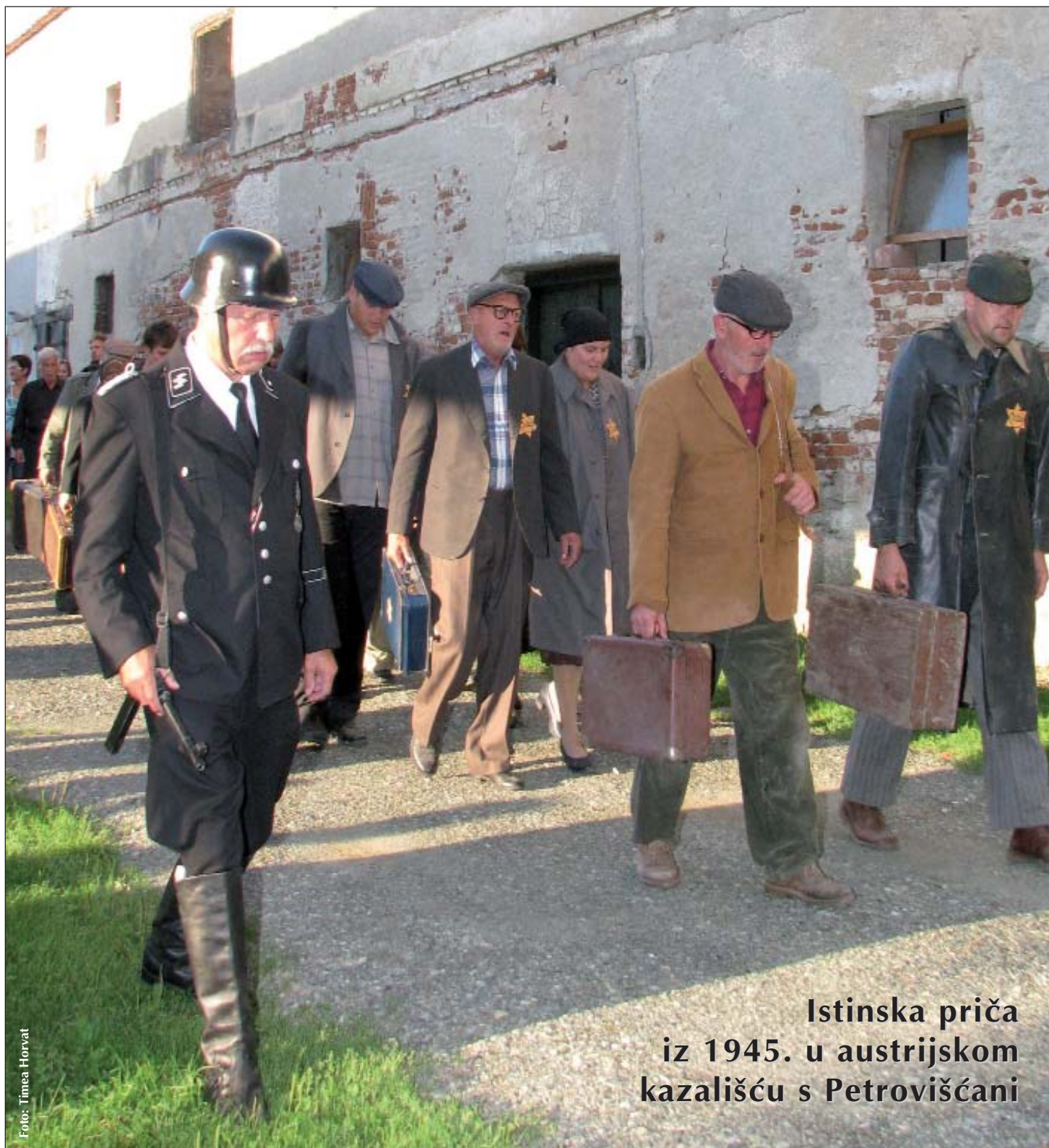

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXI, broj 37

15. rujna 2011.

cijena 100 Ft

Istinska priča
iz 1945. u austrijskom
kazalištu s Petroviščani

Komentar

Helo, susjed!

„Beled ima pišačku stazu uz granicu” – to bi bila vist iz prošloga vikenda „s gornjega kraja” Petrovoga Sela, kamo su na otvaranje očekivali ministre obrane iz Ugarske i Austrije. Stroški pišačkoga puta su financirani 70% iz sredstava Europske Unije. Nažalost, dotični ministri ništ ne znaju za put na drugom kraju Petrovoga Sela, što morebit je i jedna sramotna fleka na tijelu Austrije, za ku lokalno peljačtvo Karteža u susjedstvu ne želi znati i tako je odlučeno da će oni, naši dragi susjedi, samovoljno ponovo zapriti put, staviti rampu i lanac. U jednoj Europskoj Uniji! Pred trimi ljeti u preskrajnom šengenskom veselju su se svagdir oslobodili hatari, odstranjeni su stupi, lanci koji su nas dotada razdvajali. Tako smo hodili u donjem kraju sela i takozvanim Poštankim putem na kom su nosili poštu iz Vinceta sve do 1935. ljeta – tako kaže fama. Potom je ova točka i pozabljena, pokrta pred pogledi, sa željeznim fironom zatvorena. Svi smo bili neizrecivo veseli kad je 2008. ljeta u zimi pala i zadnja prepreka pak smo ponovo u vlasništvo zeli tu cestu. Na pravu stran je stavljena i spomin-klupčica „Helo, susjed“, tamo su i zadnji centimetri do kojega auti, bicikli pak i pišaki moru na ravnom, reguliranom putu zajti još na ugarskom tlu. Otud, jur u Austriji, se začme ljuljanje, manevri med visinom i dibinom, med grabami, škuljami, krateri na zemljanom putu. Većputi su simo hićeni mali kamenčići, ali to se je brzo rasipalo po posljedici prometa. Da ne pletem dalje rič za rič, u Austriji po novom zakonu ovi mali, ali međunarodni puti zajt će u održavanje lokalnih vlasti, a Kartež kot budući gospodar, tu cestu ne namjerava napraviti, rekši nimaju iz česa, štoveć, želji ju zapriti, obrisati s karte, onemogućiti tako dvosmjerni promet. Kot odgovor, petroviska mobilizacija se je jur začela, mogućnosti su sakupljanje potpisov, prosvjedi ako treba, press-konferencija na licu mjesta, jer zato to nije moguće da negdo u jednoj skupnoj Europi, samovoljno krene inicijativom na škodu dvih narodov. Ov put hasnujemo pišaki, biciklisti, a i mašini, jer bliže je Kermend, Güssing itd. i kilometri su skraćeni. Istina, postoji nejedna priča, kako su odletili naši mašini na tom putu s ozbiljnimi kviri, ali nam je put i ovako odgo-varao. Promet je i s te druge strane gust, posebno u noći. Ogromni traktori letu ovud s prikolicami s austrijskom registracijom, vozeći žito, plode zemlje. Tri ljeti nije bilo dovoljno da se izbetonira ta dužina na austrijskoj strani od 300 metarov kot gesta prema prijateljstvu, a i svakidašnjem hasnovanju. Zašto nij volje, niti želje, nam stanovnikom Petrovoga Sela, nije jasno. Pred trimi ljeti smo skupa mislili da će se rampa zdignuti na sve vijeke, izgleda, neki nas opet želju stisnuti med rešetke. Helo, susjed!

-Timea Horvat-

„Glasnikov tjedan”

Kažu kako će biti od neobične važnosti podaci ovogodišnjeg popisa pučanstva i izjašnjavanje o nacionalnoj pripadnosti (dobivene statističke brojke) na budućnost manjinskih zajednica u Mađarskoj, pa time i Hrvata. Koliko nas ima? Operiramo s brojkama neznajući što one pokrivaju, operiramo s njima ovisno gdje smo i s kime raspravljamo, razgovaramo. Operiraju s njima i drugi, a pogotovo politika, kada joj to zatreba kao argument pro i contra. Pitanje identiteta osobna je stvar pojedinca, i sloboda izbora. U manjinskoj politici i više od toga. Jer mojim slobodnim izborom opravdavam i postojanje državne manjinske politike. Popis je obvezatan, ali na pitanja o nacionalnosti i materinskom jeziku, vjeroispovijedi i zdravstvenom stanju nije obvezatno odgovoriti.

Onaj tko ima volje, može se izjasniti kao pripadnik dviju nacionalnosti po upitniku iz 2011. godine. Ali ipak postoji razlika između prvog i drugog odgovora i njihove težine. Ne znam koliko među popisivačima ima pripadnika hrvatske nacionalnosti. Pokazat će popis i to koliko su mjesne hrvatske samouprave politizirale i kod bilježnika uspjele na liste popisivača staviti pripadnike hrvatske nacionalnosti ili su sve prepustile slučaju. „Vlada protiv manjinskih zajednica želi iskoristiti statističke podatke koji se u popisu

odnose na manjine – kaže Mišo Hepp, predsjednik Saveza državnih manjinskih samouprava prošli tjedan u medijima, i to u svjetlu saznanja o nacrtu Zakona o narodnostima koji bi se uskoro trebao naći pred parlamentom.

Stoga smatra važnim da se u mjestima ljudi izjasne kao pripadnici nacionalnih manjina kako bi mogli tamo utemeljiti civilne organizacije i vlastite manjinske samouprave. Vjeruje kako je u interesu svakoga Hrvata u Mađarskoj da zna točne i vjerodostojne podatke o našem broju. Koliko nas je, gdje smo, kolikima je hrvatski materinski jezik, jer tek se na taj način može planirati budućnost Hrvata u Mađarskoj i sa strane same zajednice izgrađivati i izgraditi strategija razvoja

Tek jasnim izražavanjem i ponosnim prihvaćanjem nacionalne pripadnosti možemo postići napredak ostavljajući, kako je ovih dana kazao jedan filozof, trajne, a ne samo manifestativne posljedice.

i opstanka, lista prioriteta i ciljeva. Tek jasnim izražavanjem i ponosnim prihvaćanjem nacionalne pripadnosti možemo postići napredak ostavljajući, kako je ovih dana kazao jedan filozof, trajne, a ne samo manifestativne posljedice.

Branka Pavić Blažetin

„Dobro došli, naši mili gosti”

„Dobro došli, naši mili gosti” međunarodni je festival hrvatskih folklornih ansambala što ga petnaesti put priređuje pečuški KUD „Tanac”. Festival je dio programa Festivala nasljeđa koji se odvija u okviru Dana grada Pečuha, ove godine od 15. do 25. rujna. Festival „Dobro došli, naši mili gosti” bit će održan 17. rujna. Potpomaže ga Hrvatska samouprava grada Pečuha s 200 tisuća forinti, Nacionalni kulturni fond, Fond „Wekerle”, i Središte za kulturu grada Pečuha. Festivalu sudjeluju društva iz Vojvodine, Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Mađarske: KUD „Matija Antun Relković” iz Davora, HKC „Bunjevačko kolo” iz Subotice, KUD „Tanac” iz Pečuha u ulozi domaćina, KUD „Kamešnica” iz Buškog Blata kraj Livna, Folklorno društvo „Pazin” iz Pazina, Folklorni ansambl „Sveti Ilija” iz dalmatinskih Kljaca, HKUD „Željezničar” iz Osijeka, KUD „Gorjanac” iz Gorjana. Festival počinje okupljanjem u 14 sati i 30 minuta gajdaškim i tamburaškim koncertom na Széchenyievu trgu, u 15 sati je mimohod od pečuškog Doma mladeži do Trga Dom ispred Katedrale gdje se na otvorenoj pozornici nastupom u trajanju od deset minuta predstavljaju sva društva sudionici Festivala. U 19 sati i 30 minuta u Domu mladeži počinje gala program, a od 21 sat je plesačnica i druženje sudionika Festivala.

Čitajte i širite
Hrvatski
glasnik!

Aktualno

„Šarolika Mađarska“, popis pučanstva 2011

Udružili se civili i Savez državnih manjinskih samouprava te pokrenuli i zajedničku kampanju naslova „Šarolika Mađarska“ za pridobivanje pripadnika nacionalnih zajednica za popis pučanstva 2011. Riječ je o trinaest povijesnih narodnosti te o arapskoj, kineskoj, ruskoj i vijetnamskoj zajednici u Mađarskoj. Zajednički je cilj dobivanje stvarnije slike o brojčanosti pripadnika pojedinih narodnosnih zajednica u Mađarskoj. Tiskan je letak na mađarskome jeziku i pokrenuta zajednička web-stranica (sokszinumagyarorszag.hu), na kojoj je kratak opis povijesti, šest fotografija i kraći film o narečenim skupinama.

Slijeva Jenő Setét, Mišo Hepp i Eszter Virágh

Poslije deset godina, između 1. i 31. listopada 2011. godine obaviti će se popis pučanstva u Mađarskoj. Kako bi skrenuli javnu pozornost na važnost popisa stanovništva, 6. rujna u budimpeštanskome Klubu „Gödör“, u nazočnosti predsjednika državnih manjinskih samouprava, pripadnika narodnosnih zajednica u Mađarskoj te novinara pojedinih informativnih službi, tiskovnu konferenciju održali su predsjednik Državnih manjinskih samouprava Mišo Hepp, glasnogovornica popisa pučanstva pri Središnjemu statističkom uredu Eszter Virágh te glavni koordinator kampanje „Ovdje pripadamo, popis pučanstva 2011“ Jenő Setét. Predsjednik Hepp istaknuo je kako svaka zajednica želi znati broj svojih pripadnika, koliko ih govore jezik, koliko ih poznaju kulturu, jer pjesme i plesove pojedinih zajednica bilo tko može naučiti bez obzira je li on pripadnik dane zajednice ili ne. Smatra da omjer dosadašnjih rezultata popisa stanovništva o brojčanosti pojedinih narodnosti te procjene pojedinih narodnosti o svojoj brojčanosti u omjeru su od 1 : 4. G. Hepp je naglasio kako će rezultati popisa stanovništva znatno utjecati na buduću broj manjinskih samouprava i na sufinanciranje njihova djelovanja, jer ako u pojedinim gradovima, naseljima ne bude odgovarajući broj pripadnika dane narodnosti, neće se moći utemeljiti manjinska samouprava. Savez je od

Središnjega statističkog ureda zatražio da u onim naseljima, gradovima gdje u znatnom broju obitava i narodnosna zajednica obavijeste se bilježnici da među popisivačima bude i pripadnika manjina.

G. Setét je naglasio kako je prvobitni cilj kampanje približiti rezultate popisa glede brojčanosti Cigana u Mađarskoj, jer po popisu stanovništva 2001. godine, u Mađarskoj živi 190.046 Cigana, a društveni istraživači redovito navode broj od šest do osamsto tisuća. Kako bi se približili narečeni podaci, treba informirati pripadnike ciganske zajednice. No upitno je da li je popisivač odista bio na pojedinim mjestima i je li postavio pitanja u vezi s pripadnošću.

Među novostima ovogodišnjeg popisa gđa Virágh navela je mogućnost popisa putem interneta, samostalno ispunjavanje obrasca upitnika te da su obrasci prevedeni na jezike trinaest povijesnih narodnosnih zajednica u Mađarskoj, te na engleski, francuski, ruski i kineski jezik. Među narodnostima su pak navedeni i Arapi, Kinezi, Rusi i Vijetnamci, jer po procjeni oni u znatnom broju žive u našoj zemlji.

Kako je za naš tjednik izjavio predsjednik Hepp, Hrvatska državna samouprava sastavila je svoj letak koji će biti dostavljen svim Hrvatima u Mađarskoj.

K. G.

Povodom Dana grada priznanje Skupštine grada Pečuha generalnoj konzulici Ljiljani Pancirov

Svečano obilježavanje Dana grada Pečuha i dodjela priznanja Skupštine grada Pečuha okupila je 1. rujna u pečuškome Narodnom kazalištu predstavnike akademske, političke i društvene scene grada. Svečanost obilježavanja Dana započela je pozdravnim govorima gradonačelnika Zsolta Páve i pečuškog biskupa Györgya Udvardya, a nastavljena kulturno-umjetničkim programom u kojem je nastupio i Ženski pjevački zbor „August Šenoa“, te dodjelom priznanja gradske skupštine istaknutim pojedincima za iznimne rezultate i predan rad na polju umjetničkog, kulturnog, društvenog i političkog djelovanja. Za svestranu i mnogostruku djelatnost i svoj doprinos na polju nacionalnih manjina nagrađena je generalna konzulica Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljana Pancirov, nagradom za Manjine grada Pečuha. Uz brojne goste, zastupnike Hrvatske samouprave grada Pečuha svečanosti su pribivali i gradonačelnici gradova prijatelja – Zagreba i Osijeka, Milan Bandić i Krešimir Bubalo.

Titulu Počasnoga građanina Pečuha Skupština grada Pečuha dodijelila je Iloni Keserú za istaknuti rad na očuvanju kulturnih i umjetničkih vrijednosti te postignute rezultate na polju likovnih umjetnosti. Napomenimo kako je Skupština grada Pečuha odlikovala priznanjem „Humanitarno priznanje grada Pečuha“ svećenika Sándora Lőrincza ili, kako ga mi Hrvati odmila zovemo, „Šandor atya“ za njegovu požrtvovanu i raznovrsnu humanitarnu djelatnost.

SELURINCE – Već se godinama početkom rujna održava Lobi-parti, priredba koja u nevezanom druženju okuplja gospodarstvenike, političare, kulturnjake, ljude dobre volje. Na jednom mjestu oko stola i uz čašicu pića, kaže njezin začetnik, tamošnji gradonačelnik Marko Gyórvári, uspostavljaju se veze koje su kadšto važnije od onih za bijelim stolom. Na ovogodišnjoj manifestaciji koja će biti održana 16. rujna, svoj prostor ima i Hrvatska državna samouprava, priopćuje za Hrvatski glasnik voditelj HDS-ova ureda Jozo Solga.

ČEPREG – Hrvatska manjinska samouprava dotičnoga grada Vas srdačno poziva na tradicionalni Hrvatski dan 17. septembra, u subotu kod kapele „Boldogasszony“, ku je dao sažidati Julije Janković 1869. ljeta. Ovdje počivaju Antun Janković i njegova žena Katarina Kiš od Nemeškera. Od 13.30 je primanje gostov, za pol ure kasnije sveta maša. U 15.30 uri je predviđeno sadjenje spomen-driva „ginko biloba“, ko je dospilo lani u Čepreg iz Daruvara. U 16 uri je kulturni program s tančoši i jačkari iz Hrvatskoga Židana, Prisike i Čeprega. Potom slijedi vičera uz sviće.

GORNJI ČETAR – Kako nam je rekao predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, Joško Šaller, minuli, produženi vikend je u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini boravilo 30 najavljenikov. Putnici su se upoznali s prekrasnim gradom Mostarom, pohodili su hodočasno mjesto Medjugorje, a na povratku su prošetali i Stradunom u Dubrovniku.

KOLJNOF, PETROVO SELO – Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov i Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću (Austriji) pozivaju na ekskurziju prilikom jubileja „90 ljet Gradišće“. Kako nas je informirao akademik dr. Nikola Benčić, izletnici će krenuti za povijesnom istinom prik Austrije i u Ugarsku, s timi pitanji, kako je nastala današnja granica med Austrijom i Ugarskom i kako su se ponašali u to vrijeme Hrvati, onkraj i s ovkraj granice. U subotu, 24. septembra, s polaskom iz Trajštofa, ujutro u osmi ura, autobus će se otpraviti u Koljnof da zainteresirani čuju o Austro-Ugarskoj u Prvom svitskom boju, o takozvanom „koridoru“, a u Koljnofu o narodnom glasovanju u Šopronu i okolici. U 11 ura u Filežu će se baviti fileškom pobunom i djelom Pogranične komisije, a od 15 uri skupa s Petrovišćani će diskutirati od toga vrimenta i tituli „Communitas fidelissima“ ka je dodijeljena pograničnim selam za vjernost na jugu Gradišća. U 17 uri u Čembi će se diozimatelji moći upoznati s ulogom Petra Jandriševića u priključenju.

BIZONJA – U ovom sjevernogradišćanskom selu 16. septembra, u petak, u 17 uri će svetačito otvoriti novooblikovanu i obnovljenu zgradu čuvarnice. Kako smo o tom jur pisali, obnova čuvarnice je jur lani započeta, od fundamenta do krova sve je prominjeno. Obnova je i zato bila aktualna, pokidob su inženjeri ocijenili objekt za život pogibelnim.

KEMLJA – Hrvatska manjinska samouprava dotičnoga sela Vas srdačno poziva na Hrvatski dan 24. septembra, u subotu početo od 17.30 uri, u mjesni Kulturni dom. Nastupaju dica iz čuvarnice i škole, mlade jačkarice, dičji tančoši Plesne škole „Pulzus“, gosti iz Požege, hrvatski jačkarni zbor Staroga Grada, Kulturno-umjetničko društvo Konoplje, jačkarni zbor Mali Dunaj i Kemljanski harmonikaši.

Demografska stagnacija ili kako povećati natalitet

Prema najnovijim podacima iz Središnjega statističkog ureda, stanovništvo Mađarske opalo je za novih 18 000, i sada iznosi 9 968 000. U vrijeme kada nezaposlenost iznosi 11%, smanjenje ukupnoga broja stanovnika dovodi i do manje konkurencije na tržištu radne snage, što daje dojam da se radi i o prednosti kada govorimo o padu nataliteta i padu broja nezaposlenosti.

Ovi zabrinjavajući podaci kod političara su izazvali ozbiljne gospodarske i društvene rasprave što će za posljedicu imati donošenje oštih mjera kojim bi se trebala spriječiti demografska kriza bilo da je riječ o naseljavanju novih imigranata ili o poticajnim programima kojima bi se poticao prirodni prirast stanovništva.

Niska razina nataliteta u pravilu znači polako starenje stanovništva, što ostavlja društvene i gospodarske posljedice na mlade naraštaje. U dužem razdoblju ovaj negativni demografski trend mogao bi dovesti do nestašice radne snage i do stagnacije pojedinih gospodarskih djelatnosti. S druge strane veliki broj onih koji emigriraju iz zemlje može dovesti do nestašice određenih visoko kvalificiranih profesija, što se već javlja u sektoru medicinskog osoblja, doktora i medicinskih sestara.

Prema podacima Europskog integracijskog fonda objavljenima u svibnju ove godina, 17% odraslih građana ozbiljno razmišlja napustiti zemlju na kraće ili dulje razdoblje. Koliko su stvari međusobno povezane, govori i činjenica da smanjenje ukupnoga broja stanovništva također znači i manju potrošnju i tržište, što također negativno djeluje na domaće, ali i strane poslove. Iako manja radna snaga može dovesti do manjeg GDP-a, smanjenje stanovništva ne mora uvijek značiti i pad gospodarskog rasta.

Što u ovakvoj situaciji može učiniti država? Ona ima barem dva rješenja, ili da s jedne strane poveća broj useljenika tako što bi se usvojili lakši uvjeti za dobivanje državljanstva i izdavanja radnih dozvola, ili da potiče unutrašnji prirodni prirast. Većina europskih zemalja trudi se imati ravnotežu ove dvije metode.

Tako se imigracijska politika izdvaja kao jednostavnije rješenje. Bez obzira što broj stanovništva opada u visoko industrijskim zemljama, opći trendovi ipak pokazuju postojanje godišnjeg povećanja od 80 milijuna ljudi. Većina tih ljudi dolazi iz gospodarski slabih i zaostalih zemalja s vrlo visokim brojem nezaposlenosti. Manjak radnika u visoko industrijskim zemljama mogao bi, barem u teoriji, biti riješen spomenutim kanalom. Protivnici imigracije ukazuju na argument moguće tempirane socijalne i ekonomske bombe već viđenih na ulicama nekih europskih prijestolnica. Zbog gospodarske krize, ksenofobija u

Europi sve više raste, jednako kao i broj pripadnika konzervativnih i desnih stranaka. Svi oni vrlo oštro napadaju imigraciju i multikulturalnost kao način življenja i dosadašnje prakse. Mađarska se tako nalazi u dvojbi da li da podupire i brani ženska prava na jednoj strani, ili da potiče obitelji na rađanje nudeći za to ekonomske olakšice, na drugoj. Podsjetimo se samo nekih: uvođenje obiteljskog poreza, mogućnost rada samo pola radnog vremena, produljenje boravka djece u cjelodnevnom boravku, te sustav pomoći obiteljima s većim brojem djece.

S obzirom da će se broj stanovnika smanjivati za 13% u sljedećih 50 godina, Vlada je usvojila neke kontradiktorne mjere. Početkom godine premijer Orbán izjavio je da će preokret negativnih trendova u demografiji biti realniji odgovor na smanjenje stanovništva nego sama imigracija. Ali Vlada je od početka ove godine jače radila na kampanji za dodjelu mađarskog državljanstva etničkim Mađarima izvan granica zemlje nego na poticanju nataliteta. Do sada je podijeljeno 100 tisuća mađarskih putovnica, a i sam se predsjednik Republike uključio u kampanju kako bi privukao što veći broj građana iz susjednih država. Spomenimo da je taj poziv u Rumunjskoj imao velik uspjeh, dok neke zemlje poput Slovačke zakonima sprečavaju instituciju dvojnog državljanstva. I nakraju, dvojno državljanstvo ipak predstavlja simbolično, a ne praktično značenje za etničke Mađare.

Premda u ovom trenutku pad broja stanovnika ne bi trebao biti ozbiljan problem, ipak svako kašnjenje u donošenju pravih mjera i odluka u vezi s populacijskom politikom moglo bi se izroditi u znatno veći i ozbiljniji problem poslije kada će preokretanje tih negativnih trendova biti znatno teže.

Hrvatska će biti 28. članica Europske Unije po najavama 1. srpnja 2013. godine

(Hina) – Hrvatska je 30. lipnja, zadnji dan mađarskog predsjedništva EU-om, zatvorila zadnja četiri poglavlja i time i formalno zaključila pristupne pregovore, čime je otvoren put da nakon ratifikacije pristupnog ugovora postane 28. članicom Europske Unije 1. srpnja 2013. godine.

Na međuvladinoj konferenciji o pristupanju na ministarskoj razini u Bruxellesu Hrvatska je zatvorila pregovore u poglavljima Tržišno natjecanje, Pravosuđe i temeljna prava, Financijske i proračunske odredbe i Ostala pitanja.

Hrvatsko izaslanstvo predvodio je potpredsjednik Vlade i ministar vanjskih poslova i europskih integracija Gordan Jandroković, a europsko mađarski šef diplomacije János Martonyi.

„Želim čestitati Hrvatskoj, budućoj 28. članici Unije”, rekao je Martonyi na zajedničkoj konferenciji za novinare koja je uslijedila nakon pristupne konferencije.

On je izrazio nadu da će pristupni ugovor biti potpisan do kraja poljskoga predsjedanja EU-om, te da će Hrvatska postati punopravnom članicom EU-a 1. srpnja 2013, kao što kaže i indikativni datum ulaska.

Čestitkama se pridružio i povjerenik za proširenje Štefan Fuele, čestitajući prije svega hrvatskim vlastima, Vladi, parlamentu i svim institucijama koji su „neumorno radili na postizanju ovoga povijesnog cilja”, ali i naglasio da će koristiti od ovog postupka imati prije svega hrvatski građani.

„Danas slavimo povijesni događaj s našim hrvatskim prijateljima: u 20 godina neovisnosti Hrvatska se uvelike promijenila. Učinila je impresivan napredak prema ispunjavanju kriterija članstva u EU-u. To je danas nagrađeno”, rekao je Fuele. Dodao je da je na hrvatskom putu eurointegracija Europska komisija bila poštena i striktna, što je put kojim ima namjeru i nastaviti.

„Komisija će nastaviti taj striktni, transparentni pristup kako bi nadzirala na koji način Hrvatska ispunjava obveze da bi bila u potpunosti spremna preuzeti odgovornosti članstva od prvog dana pristupanja”, rekao je Fuele. Dodao je da je to „velik doprinos kredibilitetu procesa proširenja”.

Martonyi je istaknuo kako je zanimljiva koincidencija da su hrvatski pregovori završeni u posljednjim satima mađarskog predsjedništva. „Imamo još samo četiri do pet sati do ponoći”, rekao je. Izrazio je i osobno zadovoljstvo, nazivajući završetak pristupnih pregovora iznimnim postignućem i za njegovu zemlju.

Na današnji, kako ga je nazvao, „povijesni dan”, ministar Jandroković iskoristio je prigodu da na konferenciji za novinare govori hrvatski, i zahvalio svima na potpori te naglasio da je Hrvatska danas bolje mjesto za život njezinih građana.

„Poslije gotovo šest godina zahtjevnih i teških pregovora tijekom kojih se Hrvatska promijenila najbolje, danas smo konačno uspjeli tehnički završiti pregovore”, rekao je.

„Hrvatska je ispregovarala 35 poglavlja, uspješno reformirala 35 segmenata društva, i Hrvatska je danas svakako bolje mjesto za život svih njezinih građanki i građana”, reče ministar Jandroković. Naglasio je da je posebno ponosan

što pripada vladi kojoj je na čelu predsjednica Jadranka Kosor, koja se nije libila povlačiti nepopularne poteze i na štetu svoje vlastite popularnosti.

Istaknuo je da su „sve reforme u Hrvatskoj nepovratne i svi procesi ireverzibilni”, a govoreći o budućnosti, Jandroković je kazao kako je uvjeren da će se tijekom poljskoga predsjedanja potpisati ugovor o pristupanju, a nakon toga uslijedit će referendum, za koji šef hrvatske diplomacije smatra da će biti uspješan.

„Smatram da će više od dvije trećine hrvatskih građana zaokružiti 'da' na referendumu”, rekao je, izražavajući također uvjerenost da će tijek ratifikacije pristupnog ugovora u zemljama članicama proteći glatko.

Fuele je „apsolutnim nonsensom” nazvao glasnice o tome da Europa „zabada nos” u to hoće li se u Hrvatskoj održati prije izbora ili referendum.

Jandroković je također naglasio da je završetak hrvatskih pregovora važan i za jugoistok Europe, te dodao da će Hrvatska nadalje biti „glavni promotor proširenja” jer je na vlastitom primjeru naučila, kako je rekao, što znači rješavati bilateralna pitanja u tijeku pregovora. „Budite sigurni da Hrvatska neće posezati za takvim sredstvima, nego upravo suprotno, promicati interese susjednih zemalja”, rekao je.

Fuele je također naglasio da će hrvatsko pristupanje dati snažan signal zemljama na zapadnom Balkanu. „Pod uvjetom da su uvjeti ispunjeni, vrata EU-a su otvorena”, rekao je.

Hrvatski pregovori, koji su službeno otvoreni 3. listopada 2005, ukupno su trajali pet godina i nepunih devet mjeseci.

Među danas zatvorenim poglavljima jest i poglavlje 33 – Financijske i proračunske odredbe – kojim se definiraju međusobne financijske obveze između Hrvatske i EU-a.

Za prvih šest mjeseci članstva, u drugoj polovici 2013, Hrvatskoj će biti stavljeno na raspolaganje okvirno oko 800 milijuna eura, s tim da se ti iznosi ne mogu povući odmah, nego za dulje vremensko razdoblje jer se većina projekata provodi više godina.

Za prvih šest mjeseci članstva, iz Kohezijskog i strukturnih fondova za Hrvatsku je predviđeno 687,5 milijuna eura iz sadašnjega financijskog okvira EU-a i kada se tome pridodaju izravna plaćanja poljoprivrednicima od 93,25 milijuna eura za to razdoblje, ali iz europskoga proračuna za 2014, jer se to isplaćuje retroaktivno, te još neka sredstva po drugim osnovama, dođe se do ukupnog iznosa od 800 milijuna eura. S obzirom da će Hrvatska za prvih šest mjeseci članstva u europski proračun uplatiti 267,7 milijuna eura, računica pokazuje da će za jedan euro koji uplati dobiti tri eura natrag. Od 687,5 milijuna koji se Hrvatskoj stavljaju na raspolaganje iz europskoga proračuna

za 2013. g., u prvih šest mjeseci moći će se ostvariti 374,3 milijuna eura, a kada od toga iznosa odbijemo hrvatski doprinos europskom proračunu, Hrvatska će u prvih šest mjeseci članstva biti na dobitku 106,6 milijuna eura.

Iz europskoga proračuna dobivaju se sredstva po dvije osnove: jedan je izravna uplata u proračun, poput novca za pripremu šengenske granice, a drugi se dio odnosi na sredstva koja se dobivaju za konkretne projekte.

Kao i kod ostalih novih članica, i Hrvatskoj će se postupno povećavati sredstva iz europskoga proračuna. Uobičajeno je da se u prvoj godini dobi 60 posto predviđene financijske omotnice, u drugoj 80 posto i u trećoj se dostiže puni predviđeni iznos.

Hrvatska je jedina zemlja koja u EU ulazi točno na sredini proračunske godine i ona će 1. srpnja 2015. moći raspolagati sa sto posto predviđenih sredstava, a prva puna fiskalna godina počinje 1. siječnja 2016.

U poglavlju 35 – Ostala pitanja – utvrđeno je da će se pratiti hrvatsko ispunjavanje obveza do ulaska u punopravno članstvo. Europska će komisija provoditi uobičajeni monitoring kakav se provodio i u prijašnjim slučajevima ispunjavanjem monitorinških tablica. Ove će jeseni Komisija objaviti izvješće o napretku, a sljedeće godine u isto vrijeme objavit će izvješće o monitoringu. Veća će se pozornost posvetiti trima poglavljima: Pravosuđe i temeljna prava, Tržišno natjecanje te Pravda, sloboda i sigurnost.

Za ta tri poglavlja Komisija će podnositi izvješća dvaput godišnje. U poglavlju Pravosuđe i temeljna prava pratit će se ispunjavanje obveza i provedba dogovorenog u područjima koje pokriva to poglavlje: od reforme pravosuđa, neovisnosti sudstva, suđenja za ratne zločine, borbe protiv korupcije i organiziranoga kriminala, zaštite manjina i ljudskih prava do suradnje s Haškim sudom.

U poglavlju 8 – Tržišno natjecanje – pratit će se obveze koje je Hrvatska preuzela, to jest potpisivanje privatizacijskih ugovora za brodogradilišta te dogovoreno smanjenje proizvodnih kapaciteta brodogradilišta.

Poglavlje 24 – Pravda, sloboda i sigurnost pokriva područje unutarnjih poslova i tu će se u prvom redu pratiti nadzor i upravljanje granicama.

U zajedničkom pregovaračkom stajalištu nisu određene nikakve kaznene mjere ako se obveze ne ispune, nego se vrlo neodređeno kaže da „Vijeće može donijeti sve potrebne mjere ako se pitanja koja izazivaju zabrinutost pojave tijekom monitoringa. Mjere bi bile na snazi samo dok je to nužno i povukle bi se čim se relevantno pitanje efikasno riješi.”

Odgovarajuće mjere mogu se donijeti na prijedlog Komisije kvalificiranom većinom.

SANTOVO – Kako je već običaj povodom početka nove školske godine, 14. rujna u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Santovu održana je đaćka misa. Dvojezično misno slavje na hrvatskom i mađarskom jeziku predvodio je santovački župnik Imre Polyák, a uz učenike i nastavnike Hrvatskog vrtića, osnovne škole, sudjelovali su roditelji i mjesni vjernici.

DUŠNOK – Kako nas je obavijestila predsjednica Matija Mandić Goher, u organizaciji mjesne Hrvatske manjinske samouprave, 1. listopada ove godine u Dušnoku će se prirediti VII. županijsko natjecanje hrvatskih ribiča, na koje se očekuju tročlane ribičke družine hrvatskih naselja Bačko-kiškunske županije. Podsjetimo, županijsko natjecanje hrvatskih ribiča pokrenuto je na poticaj čavoljske Hrvatske manjinske samouprave još 2005. godine, a međudobno su upriličeni redoviti susreti hrvatskih ribiča u Bačinu, Gari, Kaćmaru, Aljmašu, i posljednji put, lani, u Santovu kada je sudjelovalo čak devet družina – iz Aljmaša, Bačina, Baje, Čavolja, Dušnoka, Gare, Kalače, Kaćmara i Santova.

BAJA – KUD „Bunjevačka zlatna grana” KUD „Bunjevačka zlatna grana” iz Baje 1. listopada nastupa na svečanosti otvorenja obnovljene vodenice kod Türrova vidikovca, od 7. do 10. listopada gostuje u njemačkom Waiblingenu, prijateljskom gradu Baje, a 18. listopada sudjeluje na gradskoj berbenoj svečanosti i mimohodu sudionika – reče nam voditeljica KUD-a Ildika Kubatov Filaković.

NOVO SELO – Kako za Hrvatski glasnik priopćuje predsjednik tamošnje Hrvatske samouprave Béla Szilágyi, 17. rujna priređuje se Hrvatski dan u organizaciji IMjesne i Hrvatske samouprave. Programi se odvijaju u mjesnom domu kulture i prostoru zdanja stare škole. Dan počinje malonogometnim turnirom, osigurana je vožnja ponijem, gumeni grad za djecu, trambulin, besplatan medicinski pregled, priređuje se konjska parada. U mjesnoj crkvi služit će se misa na hrvatskom i mađarskom jeziku. Bogati programi očekuju sve stanovnike sela, a u folklornom programu nastupit će gajdaš Pavo Gadanji, nositelj naslova «Majstor narodne umjetnosti», martinački Ženski pjevački zbor «Korjeni», lukoviški KUD «Drava», barčanski KUD «Podravina», Ženski pjevački zbor iz Izvara, barčanska skupina mažoretkinja «Venus», lukoviški «Dinamyc Dance», glumci Benjamin Erdélyi i János Árvai, «Biseri Drave» iz Starina.

Intervju

Razgovor s predsjednikom mohačke Šokačke čitaonice Đurom Jakšićem

Povodom svečane predaje novosagrađenoga krila zgrade

Ovih su dana završeni posljednji radovi na dogradnji novoga krila, te uljepšavanju stare zgrade mohačke Šokačke čitaonice, udruge koja je utemeljena još daleke 1905. godine, a zgrada sagrađena 1936, i predana 1937. godine. Njezin je rad ukinut 1946. godine, a zgrada konfiskacijom oduzeta. Pošto je 1992. nekadašnja imovina ponovno kupljena, rad Čitaonice opet je ožvijen. Posljednjih smo godina svjedoci preporoda šokačke udruge, koja zauzima vrlo važno mjesto, ne samo u životu mohačke Šokadije i Hrvata u Mađarskoj nego i u kulturnome životu grada Mohača. Svečana predaja novosagrađenoga krila zdanja, koja će biti 16. rujna, s početkom u 18 sati, bila je povodom za razgovor s predsjednikom šokačke udruge Đurom Jakšićem.

Razgovarao: Stipan Balatinac

Đuro Jakšić,
predsjednik Mohačke
šokačke čitaonice

natječaja EU, a drugi dio osiguran je s potporom našega članstva.

Kolika je vrijednost ovoga projekta, a koliki vlastiti udio?

– Ukupna je vrijednost projekta oko 15,5 milijuna forinta, a kao što sam rekao, pedeset posto sredstava dobili smo putem europskog natječaja. Drugi dio dijelom smo uspjeli pokriti doprinosom članstva, od prodaje takozvanih kartica za cigle, a uz to dobili smo i pet milijuna forinta predujma od gradske samouprave. Nismo dobili zajam, nego predujam gradske potpore za idućih pet godina.

Što znači proširenje i obnova zgrade za budući rad Čitaonice?

– Moram naglasiti da je time ostvaren naš dugogodišnji san, obnova staroga sanitarnog čvora, koji je bio potpuno oronuo. Iako se više puta popravljao, nikada nije obnovljen onako kako je bilo potrebno, a sada smo dobili novi sanitarni čvor prema najsuvremenijim standardima. Srušen je stari, središnji dio zgrade, a sagrađen potpuno novi. Osim toga na katu smo dobili još jednu prostoriju, koja će služiti kao vinogradarski, vinarski muzej. Na prizemlju imamo novo skladište za kafić koji djeluje u zgradi, dobili smo i novu terasu na otvorenom, a uz to i jedno novo predvorje, koje povezuje staru zgradu s novim klupskim prostorijama i muzejskim prostorom, a posebno je i za neke priredbe, primjerice za razne izložbe.

Kakav je projekt posrijedi?

– Posrijedi je jedan unijski natječaj, zajednički projekt gradova Mohača i Šikloša na polju vinogradarstva, odnosno vinarstva i vodenog turizma. Preko grada i mi smo dobili mjesta u tome natječaju. Za ovaj projekt pedeset posto sredstava dobili smo putem

Novo ruho dobila je i stara zgrada, a postoje i drugi planovi. Koji?

– Pošto smo ostvarili dodatne prihode od doprinosa članstva i drugih podupiratelja, odlučili smo i staru zgradu oličiti, obojiti, a bit će obnovljen i novi dvojezični naziv udruge – Mohačka šokačka čitaonica – koji će krasiti uljepšano pročelje zgrade. Osim toga imamo i ponudu brojnih ljudi da će nam u zadnjem dijelu dvorišta u društvenom radu urediti malu, natkrivenu terasu na otvorenom. Tako bismo negdje u listopadu željeli urediti i ovu terasu, koja bi bila pogodna za razna okupljanja tijekom ljeta.

Kada je utemeljena mohačka Šokačka čitaonica, i s kojim ciljem?

– Čitaonica mohačkih Šokaca utemeljena je još 1905. godine, a treba znati da su naši Šokci svojevremeno ovamo dolazili učiti mađarski jezik. Onda kada smo 1992. vratili zgradu Čitaonice u naše vlasništvo, odlučili smo da je naša zadaća nešto drugo, a to je da prije svega okupimo djecu i mlade da uče svoj materinski, hrvatski jezik. Danas, uz djecu i mlade, i odrasli dolaze učiti hrvatski jezik.

Zgrade su nam kao prostor okupljanja vrlo važne, ali ništa ne vrijede ako u njima nema žive zajednice. Čitaonica danas, kako ste rekli maločas, najviše radi na okupljanju i jačanju zajednice, posebno djece i mladih. Koliko trenutno imate članova, i koje su najvažnije djelatnosti koje obavljate?

– Kada smo 1992. kupili nekadašnju zgradu, koju je članstvo svojevremeno samo sagradilo, onda nas je znatno više bilo. Nažalost, od starijih naraštaja mnogih već nema, drugi još i danas plaćaju članarinu, ali već ne mogu dolaziti. Trenutno imamo 120-ak članova, nekada je bilo i do 160, ali moram naglasiti da su ljudi mnogo aktivniji. Ne samo u društvenom radu nego i u svim drugim aktivnostima, posjećivanju priredaba, organiziranju i pomaganju na razne načine. Za bilo koju prigodu za tren možemo okupiti 30 do 40 ljudi, koji su spremni pomoći. Iako je danas malo manje članova, uspjeli smo u ostvarivanju naših najvažnijih ciljeva. Kada smo počeli dječju plesačnicu, onda je bilo desetak djece,

a danas, poslije desetak godina djelovanja, imamo više nego 60. Vrlo dobro surađujemo s Eötvösevim vrtićem gdje se također odvija odgoj na hrvatskome jeziku. Nakon dugo godina, lani smo uspjeli pokrenuti i nastavu hrvatskoga jezika u Széchenyievoj školi gdje imamo više od 15 učenika. Ako sve zbrojim, primjerice na Božićni program ili na Dan djece, u Čitaonici se zna okupiti više od stotinu djece.

Koje sve sekcije ima šokačka udruga?

– Imamo dječju i odraslu folklornu skupinu, dječju i odraslu grupu koja uči hrvatski jezik i tamburaše koji su sveprisutni ne samo u Čitaonici nego i na brojnim gradskim priredbama, pa i šire. U povodu nacionalnoga blagdana, 20. kolovoza, dobili su gradsko priznanje koje orkestar u Mohaču još nikada nije dobio. Imamo jako dobru suradnju sa župnom zajednicom, a sada se spremamo da ubuduće organiziramo i neke zajedničke programe.

Ne možemo zaobići ni vaše priredbe koje su već postale prepoznatljivostima grada Mohača, ali su istodobno zadržale šokački karakter.

– Prije dvije godine pokušali smo sve staviti u neke okvire, stoga šokačko ljetno u Mohaču počinjemo s Antunovom, uz misno slavlje na hrvatskom jeziku, s bogatim kulturnim programom, u srpnju nastavljam o s Pranjem na Dunavu, koje smo ove godine treći put priredili, s mnoštvom sudionika i posjetitelja, a završavamo Festivalom graha. Uz pohod bušara na Poklade, Grahijada je najveća godišnja priredba, koja je postala dru-

gom najvećom gastronomskom i kulturno-zabavnom manifestacijom grada Mohača. U središtu svega je ipak šokačka Čitaonica. Svake godine posjećujemo i druga mjesta diljem Mađarske. Ove je godine dječja skupina za Duhove gostovala u Skanzenu, gdje je prikazala duhovski običaj kraljice. Istodobno smo se predstavili i bušama i kuhanjem graha. Moram naglasiti da nas sve više pozivaju Mohačani koji žive i rade u velikim gradovima diljem Mađarske.

Kada će biti predaja nove zgrade, kakav program pripremate?

– Program svečane predaje 16. rujna počinje u 18 sati ispred Čitaoničine zgrade. Zgradu će posvetiti naš župnik, velečasni Norbert Nagy na hrvatskome jeziku, a velečasni István Csósz na mađarskome. U prigodnom programu nastupaju Orkestar „Šokadija” i dječja folklorna skupina Šokačke čitaonice, a uz članstvo i Mohačane pozvali smo i umalo trideset uzvanika.

BUDIMPEŠTA – U klubu Gödör počinje tradicionalna serija plesačnica uz niz popratnih sadržaja. Predstavljaju se plesna društva i plesovi te učitelji plesa iz redova prekograničnih Mađara i narodnosti u Mađarskoj. Prva ovogodišnja plesačnica održava se 17. rujna, a hrvatske i makedonske plesne korake predavat će Vesna Velin uz glazbenu pratnju Orkestra Vizina.

PEČUH – Ovogodišnje Dane grada Pečuha pod nazivom Kulturno nasljeđe, koji se održavaju od 15. do 25. rujna, otvorit će gradonačelnik Zsolt Páva, a započinju s velikom plesačnicom na glavnome gradskom trgu, s takozvanim Plesom na Trgu, kojoj sudjeluju brojni pečuški plesni ansambli, među njima i dva hrvatska: KUD Baranja i KUD Tanac te Orkestar Vizina.

BARČA – U organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, u nizu plesačnica koje se održavaju od proljeća u Barči, hrvatska će biti 19. rujna, s početkom u 19 sati u Gimnaziji Ferenc Széchenyia. Plesove podučava Vesna Velin uz pratnju Orkestra Vizina.

KOPAČEVO – Ribarski dani u Kopačevu, i to već trinaesti, ove će godine biti održani 17. i 18. rujna. Osim kušanja hrane, u središtu Kopačeva moći će se pronaći i brojni specijaliteti iz baranjskih kuharica. Oba dana štandovi, bogati izbor ribljih i divljih specijaliteta, domaći kolači i druge ugone čekaju goste. U subotu je svečano otvorenje, nakon toga počinje kulturni program na kojem nastupaju domaći KUD-ovi i gosti iz Mađarske. Glavni je organizator kopačko Mađarsko kulturno društvo „János Arany“. Dio događanja provodi se kao program IPA projekta što ga Društvo priređuje s Udrugom „Naši ljudi“ i mišljenskom Hrvatskom samoupravom.

HARKANJ – Kako za Hrvatski glasnik priopćuje predsjednica tamošnje Hrvatske samouprave Žuža Gregeš, u tom se gradu 17. rujna, pod pokroviteljstvom i uz predstavljanje Osječkog piva, priređuje Obiteljski dan. Nudi se niz zanimljivih programa za sve dobi, a u folklornom programu, uz Mješoviti pjevački zbor harkanjskih Hrvata, nastupaju Tamburaški sastav i KUD Crkvari iz Orahovice.

SUBOTICA – Na svečanoj sjednici Skupštine toga grada, održane 1. rujna u Velikoj vijećnici Gradske kuće, potpisan je Sporazum o prijateljstvu i suradnji s Andzabegom (Érd). Sporazum su potpisali andzabeški gradonačelnik András Mészáros i subotički gradonačelnik Saša Vučinić. U Andzabegu djeluje i Hrvatska samouprava.

Neobična kazališna predstava u Austriji

Istinska priča iz Drugoga svitskoga boja s Petroviščani

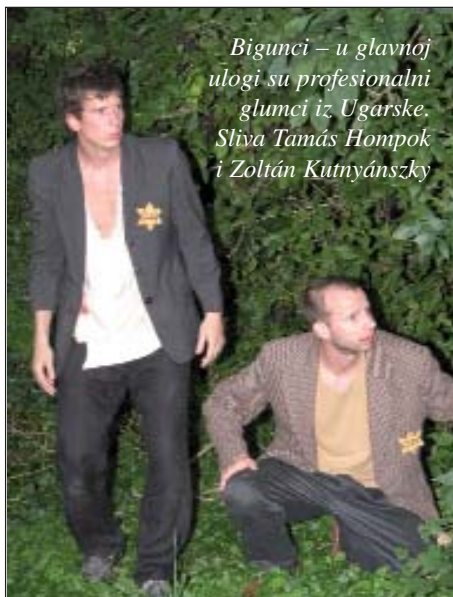
Vjerojatno je čista slučajnost da film koji se bavi s Židovi na silnom djelu u Vedešinu, u ove dane je zašao u kino u Ugarskoj, kad naše misli ovde na jugu Gradišća takaj okupira drugi, djelomično tragični, s druge strane pak i nekako srični zgoditak, koji se odigravao na kraju Drugoga svitskoga boja u samoj blizini Petrovog Sela, samo prik granic. Prva turobna priča, ta iz Vedešina je da med zarobljeniki 1286 je ubijeno od Nimcev, a ostali, živi kosturi su na koncu boja tirani u Mauthausen. Iz ove istinske priče napravljen je kazališni kusić, lani pak austrijska redateljica Elisabeth Scharang je režirala i film pod naslovom „Morebit u nekom drugom žitku“.

U ovom našem slučaju iz istinske povidajke dvih židovskih prijateljev ki su spašeni u Nimškem Hašašu od familije Legath, lani je izdala knjigu u Austriji, autorica Renate M. Schönfeldinger. Na ovu knjigu se bazira cijela predstava režisera Michaela Muhra ki je trideset ljet dugo djelao u kazališću u Nimškoj, i dar dvi ljeti dugo živi u Eberavi. Kako je rekao, sve uloge je htio dati u zube originalnim govoračem, zato je prik tambu-

Dugoljetni glumac petroviskoga Igrokazačkoga društva Laslo Škrapić, u ulogi je nimškoga a i ruskoga vojnika

raškoga sastava Koprive doznao za petrovisko Igrokazačko društvo i uspostavio kontakte s peljačicom Anicom Škrapić-Timar. Ona je pravom postala na neki način ne samo tumačica, nego i asistentica oko organizacije cijeloga kusića u Eberavi. Premijera predstave *Menschen wie du und ich/Ljudi kot ti i ja*, je bila 2. septembra, u petak, ku su prethodile probe cijeli tajedan. Židovi iz Ugarske na kraju samoga boja, marcija 1945. ljeta su bunke i grabe kopali na silnom djelu nacistov, polag cijeloga austro-ugarskoga hatara. Zahvaljujući svojoj srići i dobrim ljudem, sambotelski Židov György Krausz (ki je kasnije disidirao u Izrael i umro 2000. ljeta) i njegov prijatelj Cundra se izmaknu iz povorke pred sigurnom smrću. Dva tajedne se shranjaju u

Zita Šteiger-Haklić odlično se je našla u svojoj ulogi

lugu, dokle se ne najdu sa zvanaredno hrabrom dicom Friedom (Serafinom Muhr) i Martinom (Matthiasom Schmidtom). Oni je otpeljaju domom i obiteljski tanač odredi da ih tribi spasiti. I budu spašeni. Suprot svih poteškoć i neprilik da ih otkriju i nimški katanani. Ganutljiva predstava je neobična jer se odigrava na razni mjesti, tako da publika sprohadja glumce od pozicije do pozicije i sama more doživiti što se zgoda s glavnimi liki. Zato je broj gledateljv i limitiran na 50-60 peršonov.

U parku ter hambaru na dvoru Erdődyjeve tvrđave u Eberavi (u susjedstvu Petrovog Sela) je zasanjao režiser Michael Muhr polaznu točku cijele predstave, pred kom se gostom nudja barnasti kruh i voda. Muški glas puca iz zvučnika i napuni cijeli park sa strahotom, govoreći o strogom zakonu na nimškom jeziku, po kom se veljek postrijla svaki stanovnik

Trenutak za pjesmu

FRANC ROTTER

Sotonska zvir, zviranjak zla
zlobopad sam padne do tla
kristalna je utaljena
friška krv iz Mrtvac-briga
splanjena od smrtnog pota.

(Iz zbirke Croatica liberata)

Svaka situacija nevjerojatno duši po stvarnosti

ki namjerno u svojem stanu skriva Židove. Drivene štige peljaju nas do prve štacije. Na podu skladišća ležu izmučeni Židovi (u ovom slučaju te igraju uglavnom Petrovišćani). – *Umrit ćemo, ustriljit će nas! – Neće, neće, zajt ćemo domom...* – čuje se uz jadikovke, dokle SS-ov črni uniformist ne zapovijeda na marš. Žute zvijezdice na fraku, koferi, suhi kruh, zanemarena zgrada i črni čuvar – elementi su potonule strašne dobi. Strah šakom zgrabi gledateljsku dušu. Židovska molitva se vliče u kontrastu na ovom sunčanom predvečerju. Jednoj ženi dojde slabo, to je trenutak da se izmaknu dva mladići, dokle povorka krene prema Mauthausenu. Tamás Hompok i Zoltán Kutnyánszky (profesionalni glumci iz Ugarske, ki jur osmo ljetu igraju i u kazališću Güssinga) pobignu u lug i tako gladni, trudni ter ogorčeni predaju se tudjoj, austrijskoj dicit. Pucnjava i put strahote, boli i glada pelja pod vrtli Eberave. Pod drivom Petrovišćanka, Zorica Moricz-Timar jači pjesmu *Tamo daleko*. Istina, ona u ovom slučaju igra Zdenku, srpsku ženu na silnom djelu. Dica ju dalje pošalju, tako će hoditi pri staroj hiži i susjeda, pajtašica od Fride da ni slučajno se ne otkrije

tajna, gdo stanuje u štaglju. Ti zadnji dani daleko od fronta donesu i naseljavaju u njev stan nimšku jedinicu s jednostavnimi katani, kim je već dosta borbe i boja. Skupni žitak u hiži Legath nije dosadan zavolj delikatne situacije, ali po špijuniranju se najde i telče u štaglju, a i dezzerteri. Svaka situacija nevjerojatno duši po stvarnosti. Na samom vrhuncu kusića gospodarica Gizela (Petra Schmidt) viče oficiru ki na nju zdiže svoj pištolj „*Zašto dalje ubijati? Zašto ovo sve, kad su oni uprav takovi ljudi kot ti i ja?*“ Oficir se osramoti, njoj daje istinu i spusti oružje. Za lokalno veselje se odsvira zimzelena jačka „Lili Marleen“ ka je postala zvanaredno popularna i za vrime Domovinskoga boja u Hrvatskoj. Neočekivano domaršira u ovu idilu poručnik iz Vojničke policije i izdaje zapovid da se nazočni spokaju i bižu, kad su Rusi jur na pragu. Domaćini s primljenimi Židovi vanstavu bijelu zastavu i čekaju Ruse. Sloboda dojde s puškom, ali kad se shvati da uzniki, a i sami seljaki ki bi lako mogli biti usudjeni na smrt, dočekali su kraj boja i za strahotami će im se obrnuti žitak, to je čas veselja, objamljenja, kuševanja.

Predstava u Eberavi sve skupa je izvedena šest put (zadnje tri su vidjene prošli vikend petak, subotu i nedilju), a jur prva izvedba je dobila i aktualni politički naboj. Redatelj se je pozivao na dobru suradnju s Petrovišćani i zapitao mjesne funkcionare, zašto nimaju namjeru napraviti cestu med Petrovim Selom i Kartežom. Po riči Michaela Muhra, Petrovišćani su jur očividno rutinirani igrači teatra, gor nij im morao ništ razložiti, sami su znali što se očekuje od njih u karakteru Židovov, nimškoga oficira, ali ruskih katanov.

Četverojezični igrokaz koji je prez sumlje oduševio cijelu pokrajinu, podupirali su Ministarstvo kulture u Austriji, firma BEWAG, Samouprava Eberave i Kultur forum Südburgenland.

-Timea Horvat-

Na kraju predstave veselje je vik veliko

Bogatstvo...

Michael Muhr, režiser kazališne predstave sa svojom asistenticom Anom Škrapić-Timar iz Petrovoga Sela

MOHAČ – Tko ne zna Stipana Filakovića, vrsnoga koreografa, atletskog trenera i posljednjih desetak godina sve uspješnijeg dvopregaša i maratonca, djelatnoga manjinskog političara, zastupnika mohačke Hrvatske samouprave i zastupnika Hrvatske državne samouprave. Ljetnih mjeseci on sa svojim konjima sudjeluje mnogobrojnim utrkama, od mohačke, san-tovačke do one u Milkutu gdje je osvojio prvo mjesto potkraj srpnja u natjecanju dvoprega. Kako veli, od rane mladosti voli konje, kojima se ozbiljnije bavi, uzgaja ih posljednjih desetak godina, a zadnjih godina na utrkama i u brizi oko konja mu je od pomoći i sin Zlatko. Sudjeluje i u natjecanju maratona koja je vrlo teška disciplina i u natjecanju dvoprega. Njegovi pomagači, uza sina Zlatka, jesu Žolt Šimara iz Martinaca i Jožef Rudolf iz Baje. Kako kaže, jedan od izvrsnih natjecatelja u dvopregu je i Atila Plužar i njegova kći Emeše iz Kašada. Atila ima prekrasne konje i jako dobro tjera, reći će Stipan Filaković koji se natjecao i na ovogodišnjem Poljoprivrednom sajmu u Selurincu, 20. kolovoza u Viljanu. Planira i sudjelovanje u natjecanju u maratonu, koje je završnica ovogodišnje sezone, 23. listopada.

PEČUH – U organizaciji crkvene zajednice Hrvata u Pečuhu, kako za Hrvatski glasnik kaže Marija Bošnjak, 18. rujna u crkvi Svete Elizabete u Kertvarošu priređuje se misa na hrvatskom jeziku, Veni Sancte, za djecu i djelatnike Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže. Nakon mise ravnatelj Hrvatske škole Miroslava Krleže Gabor Győrvári predstaviti će ustanovu, a zatim će učenici prikazati prigodan program. Slijedi druženje u crkvenom dvorištu, uz potporu Hrvatske samouprave grada Pečuha.

BUDIMPEŠTA – Kako saznaje Hrvatski glasnik, u XVIII. okrugu grada Budimpešte, 17. rujna priređuje se tradicionalni Dan manjina. Nastupaju mnogobrojni KUD-ovi, a u okrugu djeluje i aktivna Hrvatska samouprava, na čelu s Ivicom Marelinom. Mjesto priredbe je Dom kulture Béla Kondor, s početkom u 12 sati.

FIĆEHAZ – Vjernici toga pomurskog naselja 3. rujna hodočastili su u Mariju Bistricu gdje su u prijepodnevnim satima pribivali na bogoslužju, nakon čega nastavili put do Varaždinskih Toplica. Hodočasnike i izletnike u večernjim satima očekivali su podrumi u Jalžabetu, gdje su kušali tradicionalna jela i vinsku kapljicu toga kraja. Hodočašće i izlet organizirala je mjesna Hrvatska manjinska samouprava.

Bošnjačko sijelo

I ove je godine u organizaciji Hrvatske samouprave sela Kukinja priredeno tradicionalno Bošnjačko sijelo. Ova priredba koja okuplja Hrvate iz naselja u okolici Pečuha, grada Pečuha i šire, održava se u kolovozu, već sedamnaestu godinu zaredom. Ove je godine održana 27. kolovoza. Raznovrsni programi od ranog jutra čekali su znatizeljnike: ujutro ribičko natjecanje na malomskom jezeru, potom nadmetanje u malom nogometu na kukinjskome nogometnom igralištu, misa na hrvatskom jeziku koju je predvodio Ilija Čuzdi iz Olasa, u mjesnoj crkvi Svete Ane, natjecanje u kuhanju sarme, kulturno-folklorni program uz nastup brojnih hrvatskih KUD-ova, večera, te Hrvatski bal uz Orkestar Podravku.

Ribiči su već u šest sati ujutro zauzeli svoja mjesta. Nije se njih puno odazvalo natjecanju, ali to više natjecanje je bilo zanimljivo. Zatekli su se tamo članovi obitelji Balatinac; djed, sin i unuk iz Vršende, koji su i ove godine pokazali kako vole ribolov i druženje. Polako su počeli pristizati Hrvati iz Pogana, Semelja, Salante, Udvara, Mišljena, Sukita, Vršende, Mohača, Harkanja te prijatelji iz prijateljskog naselja Duboševice. Prostor ispred kukinjskog doma kulture napunio se ljudima, zapalila se vatra ispod kotlića i počelo je revijalno kuhanje. Prije toga se za ručak blagovala riba, ako ne i ulovljena, a ono kupljena. Cilj je ovog druženja, po riječima predsjednika Hrvatske samouprave Ive Grišnika, u prvom redu okupljanje oko hrvatskih sadržaja svih onih koji su ih željni, iz godine u godinu u isto vrijeme na istome mjestu u Kukinju. Kukinjčani su dobri domaćini već dva desetljeća, bili su to i ove godine. Od ranih jutarnjih sati na nogama i u brizi oko svojih prijatelja. Gosti dana bili su i generalna konzulica Ljiljana Pancirov te predsjednik HDS-a Mišo Hepp. Dan se ostvario s potporom Samouprave sela Kukinja, poduzeća Dél-Kom Kft., OTP Bank Zrt., Generalnog konzulata, Pécsi Kistérség (Pečuška mikroregija), Simai és Fiai Bt. Nebrojani Hrvati iz Kukinja pomogli su da sve protekne u najboljem redu. Misu je pjevao Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja uz orguljašku pratnju Anice

Članovi harkanjskoga Mješovitog pjevačkog zbora: Mišo Kovačević, Stipo Oršković i Đurđa Geošić Radašnai

Posavac. Prije početka folklornog programa predsjednik Hrvatske samouprave Ivo Grišnik proglasio je pobjednike i podijelio priznanja natjecateljima u malom nogometu, pecanju i kuhanju sarme. U kuhanju sarme prvo mjesto pripalo je kukinjskoj, drugo mišljenskoj, treće

Dijana Lukač sa kćerkom

Đuro Tarađija s unukom

Veseljaci Kamarić, Šarošac i Csányi

udvarskoj, a četvrto vršendskoj družini. U ribolovu su prvo mjesto osvojili Vršendani, drugo Pogančani, a treće Udvarci. U nogometu najbolji su bili Mišljenci, drugi Kukinčani, a treća je bila salantska momčad, a posebnu pohvalu za svoju igru dobili su mladi nogometaši iz Udvara. Kako nam kaže Silvio Božanović, zastupnik Hrvatske samouprave sela Udvara, i njegovi su se suseljanji rado odazvali pozivu, te se vesele i ovogodišnjem sudjelovanju Bošnjačkom sijelu. Da su dobri kuhari, uvjerala me njihova sarma, a i zabavni razgovori vođeni za stolom. Vršendanin Ivo Balatinac i njegova supruga Marika redoviti su sudionici Bošnjačkoga sijela, ne propuštajući ni jutarnji ribolov, a ni revijalno kuhanje (i njihova je sarma bila dobra), a tu je kao i uvijek izvrtni kuhar iz Mišljena Mišo Udvarac koji mi najavljuje nastavak IPA projekta što ga ostvaruju mišljenski Hrvati s Kopačevom. U bogatome folklornom programu publici se nakon domaćina, Pjevačke skupine i Orkestra KUD-a „Ladislava Matušeka“, predstavio poganski Ženski pjevački zbor „Snaše“, koji

vodi Betti Orovića. Ovoga je puta Zbor nastupio uz pratnju kukinjskih sviraca. Mohački Tamburaški sastav „Šokadija“ pod vodstvom Zoltana Horvata iz Kašada je stigao na nastup i u Kukinju, za što su nagrađeni burnim pljeskom. KUD „Ladislav Matušek“ sa sjedištem u Kukinju, što ga vodi Ivo Grišnik, polako prerasta u KUD koji okuplja vrsne svirce, plesače i pjevače iz cijele regije. Svi bi željeli biti u tom društvu. Zašto je to tako, pokazuje i njihov nastup, nesputan i izvoran, u sebi nosi razigranost i veselje, uz ljubav prema folkloru i običajima Hrvata u Mađarskoj i okolici Pečuha. Ovoga puta u prvom izlasku na pozornicu predstavili su se s koreografijom „Al je fino to baranjsko vino“ koju je uvijek-bao András Mészáros. Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja nije umorilo pjevanje na misi, svoju ljubav prema pjesmi pokazali su i nastupom na otvorenoj pozornici. Ovaj zbor vodi Đurđa Geošić Radasnai. KUD „Ladislav Matušek“ predstavio se i s koreografijom Antuna Vidakovića „Velika Baranja“. Svi izvođači i gosti počašćeni su izvrsnom večerom koju su skuhalo Duboševčanin Jožika Ivičin, neumorni izvrtni kuhar, Kukinčanin Đuro Taradija i njegova suseljanka Vera Kamarić, a nakon večere slijedio je, kako čujemo, bal do zore uz Orkestar Podravku.

Branka Pavić Blažetin

Voditelj KUD-a Ladislava Matušeka Ivo Grišnik ne samo da je izvrstan harmonikaš nego i pjevač

Mnoštvo ljudi na ovogodišnjemu Bošnjačkom sijelu

UDVAR – U tom selcu nadomak Pečuhu, koje nastanjuju Hrvati Bošnjaci, obilježen je 20. kolovoza, Dan sela, nizom programa za sve stanovnike naselja. Spomenuti dan bio je deseti Dan sela Udvara. Bilo je za svakoga ponešto: od revijalnog kuhanja u organizaciji tamošnjega Kluba umirovljenika, programa za djecu, nastupa mjesne aerobičke skupine, plesača iz Mišljena, Plesne skupine Kapronczai, nastupio je i Ženski pjevački zbor KUD-a Ladislava Matušeka iz Kukinje. U večernjim satima na balu je svirao Orkestar Juice.

SIGET – Društvo prijatelja ljubitelja sigetske utvrde jedno je od najstarijih društava toga tipa, utemeljeno davne 1959. godine na poticaj gimnazijskog profesora Imrea Molnára sa 169 članova utemeljitelja. Društvo je poticatelj mnogih događanja vezanih uz kult štovanja Zrinskih u Sigetu, posebice Nikole Zrinskoga, branitelja Sigeta. Predsjednik Društva Zoltán Varga najavljuje za ovu godinu tiskanje dvojezičnoga izdanja s povijesnih konferencija održanih 2008. godine u Sigetu i Čakovcu, u spomen na 500. godišnjicu rođenja Nikole Zrinskog Sigetskog. Izdanje će ugledati svjetlo dana u listopadu 2011. godine. Sredstva su putem natječaja priskrbili Udruga za kulturu i zelenu zonu u Sigetu te Zrinska garda u Čakovcu. Uređivanje zbornika povjereno je pečuškom povjesničaru Szabolcsu Vargi čiji su znanstveni interes mađarsko-hrvatske veze za vrijeme Osmanlija.

POTONJA, NOVO SELO – U organizaciji hrvatskih samouprava u Potonji i Novom Selu, velika skupina izletnika hodočasnika od 19. kolovoza tri dana boravila je u Zadru. Oni su bili smješteni u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata u Mađarskoj u Zavičaju, kaže za Hrvatski glasnik predsjednik potonjske Hrvatske samouprave Jozo Dudaš.

ŠELJIN – U okviru drugog poziva IPA prekograničnog projekta Hrvatska–Mađarska odvija se projekt „Ugostiteljstvo na lijevoj i desnoj obali rijeke Drave“ u sklopu kojeg se izrađuje gradivo na mađarskom i hrvatskom jeziku za poduku animatora i stručnjaka u poslovima seoskog turizma. Početna konferencija projekta održana je 15. rujna u Šeljinu. Partneri su u projektu osječka Poljoprivredna i veterinarska škola i šeljinska Srednja stručna poljoprivredna škola.

MLINARCI – Hrvatska manjinska samouprava toga mjesta, na čelu s predsjednicom Kristinom Gerőy, tijekom ljeta organizirala je hodočašće u Trsat za članove pjevačkoga zbora. Vjernice iz Mlinaraca sudjelovale su na misi u crkvi Gospe Trsatske, a zatim pogledale Jadransko more u Rijeci i Opatiji. Mnoge od članica još nikada nisu bile na moru, pa im je to bio poseban doživljaj.

Koljnofke na Task Forcu u Hrvatskoj

Hrvatska matica iseljenika i ove je godine organizirala Eco-Heritage Task Force, projekt u kojem mladi ljudi iz iseljeničtva mogu doći i volontirati u Hrvatskoj. Polaznici su došli iz cijelog svijeta, iz 15 zemalja: iz Australije, Meksika, Argentine, Čilea, Mađarske, Bugarske, Makedonije, Vojvodine, BiH. Smještaj je bio organiziran u Turističkom naselju Amarin. Ukupno je bilo nas 30, a iz Mađarske išle smo trime iz Koljnofke: Fanni Sarközi, Petra Egrešić, Dora Grubić. Mi smo bile jedine iz Mađarske. U novinama smo vidjele obavijest o projektu EHTEF, skinule smo s interneta prijamni list i poslale smo u Maticu. Čekale smo par tjedna na odgovor, a na kraju su nas primili kao sudionice. Najvažniji razlog je bio zbog čega smo se javile, da smo htjele vježbati hrvatski jezik.

Dobro je bilo poiti jer nismo samo radili, nego išli smo na izlete. Bili smo u Puli, gdje su nam pokazali grad kroz šetnju i jedan sudionik od nas (Jorge) imao je tamo izložbu. Predstavio je nam svoje slike koje je napravio u Čileu, u Patagoniji. Bila je jedna druga izložba u Rovinju gdje nam je pokazala svoja djela Karen Oremuš, bivša sudionica EHTEF-a. Na otvaranju izložbe smo svirale jednu zagorsku pjesmu, koju nam je naučio jedan od naših voditelja (Ivan), i on nas je pratio na gitari, dok smo mi svirale na tamburi. Poslije izložbe išli smo u disko zajedno i lijepo smo se zabavljali do jutra. Imali smo još jedan izlet, na kojem smo obišli cijelu Istru, i mogli smo posjetiti najmanji grad koji se zove Hum i ima oko 16 stanovnika.

Zadatak sudionika na Task Forcu je bilo proljepšati okoliš Rovinja. Podijeljeni smo bili u dvije radne skupine: prva skupina je bojala ogradu u sklopu bolnice koja se nalazi u samome centru grada, dok je druga radila na arheološkom nalazištu Monkodonja, koja potječe iz brončanog doba, na poslovima čišćenja i uređenja samoga terena. Radni dan je izgledao ovako: u pola sedam je bilo buđenje, od sedam do pola osam doručak, a od

Jedan od voditelja Ivan, i tri Koljnofke: Petra, Dora i Fanni na otvaranju izložbe

bio težak, samo je bilo jako vruće i cijeli dan smo bili na suncu, ali to je bilo dobro s jedne strane jer smo dobili dobru boju. Ja i Fanni smo bile u grupi koja je radila na Monkodonju, a Petra je pojačala grupu koja je farbala ogradu u gradu.

U poslijepodnevnom satima mogli smo, po vlastitom izboru, koristiti radionice. Imali

smo grupu za dramsku djelatnost, grupu za hrvatski jezik i grupu koja je koristila internet-sku radionicu. Na završnoj priredbi svi su sudionici pokazali što su naučili tijekom tri tjedna provedenih u Rovinju!

Uz sve poslove i radionice, našlo se vremena i za feštu. Tako da smo se mogli družiti i bolje upoznati jedan drugoga. Fešte su bile organizirane na plaži ili u restoranu Turističkog naselja Amarin. Svaki sudionik napravio je feštu, predstavljajući tako državu iz koje dolazi, pokazujući tradicionalna jela, pića i običaje. I mi smo napravile svoju feštu, na kojoj su se mogli upoznati naši novi prijatelji s mađarskim plesovima i s mađarskom kuhinjom.

Sklopile smo mnogo prijateljstava. Mi smo imale cimericu iz Bugarske (Diljana) s kojom smo se jako dobro osjećale. Na kraju Task Forca svako je dobio listić s adresama i imenima, našli smo svakoga na fejsbuku i naravno držimo kontakt jedan s drugim.

Dora Grubić

Polaznici su došli iz cijelog svijeta

osam do dvanaest i trideset polaznici su radili. Poslije ručka vrijeme je bilo organizirano u vidu odmora, odlaska na plažu i slično.

Prvi dan su nas upoznali s radnim mjestima i naučili su nas koristiti alate. Dobili smo prsluke i rukavice, i upoznali su nas sa životinjama koje žive na Monkodonju. Vidili smo crne udovice i poskoke, koja je jako opasna vrsta zmija. Prvi put smo se prestrašili kad su nam pričali o životinjama, ali tijekom rada smo se opustili i nismo se već bojali. Rad nije

Na terenu

Na turneji u Siciliji

Plesni ansambl Baranja ovoga ljeta boravio je u Siciliji. Svatko od članova jako je čekao turneju iako je znao da se povratkom već okončaju ljetni odmori. U kasnopopodnevnom satima 13. kolovoza počelo je naše dugo putovanje. Naravno, već je i u autobusu bilo izvrsno raspoloženje. Drugi dan, dok su vozači spavali, cijeli smo se dan kupali i sunčali na nekoj plaži nedaleko od Rima, pa s novom energijom nastavljali put prema gradiću na južnom dijelu Italije.

U ponedjeljak smo stigli na odredište i smjestili se. Sve gostujuće plesne skupine dobile su smještaj u mjesnoj školi gradića Caltavutura. Grad se nalazi nedaleko od Palerma. Osim nas ovdje su bile smještene i druge plesne skupine, jedna talijanska, a poslije su došle s Filipina i iz Dagestana. Domaćini su bili vrlo ljubazni i društveni. Lako smo se sprijateljili. Gotovo svaki dan smo imali sličan raspored. Ujutro nas je čekao doručak (tko je mogao, ustao je), a poslije smo probali. Na nastupe smo krenuli popodne iza 3–4 sata. Kadšto je priredba bila u mjestu, a kadkad smo trebali putovati čak tri sata na mjesto nastupa. Nastup je svaki put započeo povorkom, a nakon toga su se razne skupine predstavile s programom od 15–30 minuta. Vidjeli smo raznovrsnih i zanimljivih nastupa: plesove iz Brazila, raznih skupina iz Italije, iz Čilea, Španjolske. Dva puta smo imali mo-

gućnosti nastupiti u kazalištu na otvorenome i mislim da je to bio jedan od najvećih doživljaja za nas. Svaku smo se večer dobro osjećali, mnogo smo se zabavljali. Ili smo se zabavljali u disku ili smo zamolili naše svirače da uzmu u ruke glazbala, pa su se zatim pridružili i drugi svirači (Talijani, Rusi). Dobili smo jedan slobodan dan, tada smo odlučili posjetiti Palermo. Dio naše družine ostao je u Caltavuturu da malo planinari, da vidi grad odozgo. Polako (ali brže nego što smo očekivali) stigli smo do posljednjeg dana, koji smo okrunili s dotada najdužom povorkom. Na ulicama je bila golema masa ljudi i s velikom su znatiželjom promatrali razne skupine. Posljednjeg dana, posljednje večeri, što je značilo nezaboravnu zabavu koju nitko nije smio izostaviti. Talijane smo naučili na neke naše korake, a konačno i naši dagestanski prijatelji su se zabavljali s nama.

Drugi dan smo spakirali stvari, oprostili se i krenuli na put kući. Usput smo još jednom stali na obali mora da se još jednom namočimo za kraj. U srijedu, 24. kolovoza u zoru, opet smo bili doma u Pečuhu.

Obogaćeni s mnoštvom novih doživljaja i s mnogo novih prijatelja, okončali smo ovu turneju i s obnovljivom snagom započeli probe u rujnu.

Dalma Kovačević

Orahovica i Harkanj zblizavaju đake, učitelje, gradove i živote

Razvojna agencija Vidra nominirala je ukupno 15 projekata za područje Virovitičko-podravске županije IPA prekograničnog programa Mađarska–Hrvatska 2007–2013. Odobreno je svih 15 projekata, vrijednih oko tri milijuna eura, od čega će dijelu projekata s područja Virovitičko-podravске županije pripasti gotovo milijun eura nepovratnih sredstava EU-a. Među projektima je i prekogranična suradnja orahovačke Osnovne škole „Ivana Brlić-Mažuranić” i harkanjske Osnovne škole „Pál Kitaibel”. Suradnja dviju škola traje od 1987. godine, a preko ovoga IPA prekograničnog programa želi se spojiti još više učenika, učitelja, poboljšati suradnju gradova, povezati živote. Projekt nosi naziv Rastimo zajedno uz kulturu, glazbu i šport, a sastoji se od izleta i međusobnih posjeta uz raznoliku tematiku. Tako će učenici tijekom cijele školske godine skupa upoznavati krajeve u kojima žive, njihovu povijest, zajedno će prikazati svoja glazbena, likovna i druga umijeća te se ogledati u više vrsta športova. Partner projekta je Grad Orahovica. Projekt (u na-zočnosti čelnika škole i grada Harkanja) prikazan je sredinom kolovoza u Orahovici – kažu za Hrvatski glasnik ravnateljica Osnovne škole „I. Brlić-Mažuranić” Maja Škraba i nastavnica harkanjske škole Đurđa Geošić Radasnai.

Pita učiteljica Ivicu:

- **Koliko je Pluton daleko od Sunca?**
- Ivica odgovori:**
- **Onoliko koliko Hajduk od Lige prvaka.**

Petripčani i Ivanovčani ponovno su se družili

Sveta misa, igraonice za djecu, predstavljanje policajaca, vatrogasaca, natjecanje u kuhanju, nogometna utakmica, bogat kulturni program, zabava i vatromet zabavljali su Petripčane i njihove goste na Danu naselja 13. kolovoza. S proslave nisu izostali ni dragi prijatelji iz međimurskog Ivanovca, njihovi nogometaši su odigrali prijateljsku utakmicu s domaćim športskim klubom, a članovi pjevačkoga zbora KUD-a Katruže nastupili su s međimurskim i pomurskim popijevkama.

Druženje Petripčana i Ivanovčana

Marija Šarić predaje poklon načelniku Tamašu Trojku

Petriba se prvi put spominje 1313. g. kao posjed zvani Petri, koji je bio vlasništvo sina bana Simona Bekcsenyia. Do kraja 18. stoljeća selo je bilo gotovo sasvim hrvatsko, no prema posljednjim podacima popisa pučanstva od 413 žitelja svega 32 se iskazalo pripadnikom hrvatske nacionalnosti, no zanimljivo je da čak 103 osobe su izjavile da hrvatski jezik rabe u obitelji. Kako će se mijenjati ti podaci na predstojećem popisu, saznat ćemo poslije, no da se Petripčani trude očuvati hrvatski jezik i hrvatsku kulturu, dokazu-

ju i dan-danas. Prije nekoliko godina su utemeljili KUD Petripske ružice, a od ove godine u njegovim okvirima djeluju pjevački zbor i plesna skupina, nedavno je pokrenut tečaj hrvatskoga jezika, a mjesna samouprava, na čelu s načelnikom Tamašem Trojkom smatra važnim i suradnju s prijateljskim naseljem Ivanovcem. Priredivanje Dana naselja Petribe posvećeno je upravo postojanju naselja, njegovim žiteljima, a priređuje se od društvenih promjena.

Proslava Dana naselja započela je misom u 11 sati, a zatim se nastavljala s programima za djecu, predstavljanjem vatrogasaca, slikanjem lica, skakaonicom, isprobavanjem štula i raznim veselim igrama za mlade naraštaje naselja. Kao što već to biva na danima naselja, i ovdje je priređeno natjecanje u kuhanju, u kotlovima su se kuhali raznovrsni gulaši od graha, krumpira, govedine, svinjetine i raznih sastojaka. Ocjenjivačko je povjerenstvo svako jelo ocijenilo vrhunskim, pa je svakome uručilo nagrade za vrijeme kulturnoga programa.

Prijateljsku utakmicu ivanovečke momčadi i domaćih nogometaša pratili su mnogi navijači iz Petribe. Domaći je teren pogodovao petripskim nogometašima, pa su ovaj put oni pobijedili.

Inače Petriba i Ivanovec 2004. g. potpisali su sporazum o međusobnoj suradnji i nema veće priredbe u naseljima na koju ne bi pozvali jedan drugoga, dobra je suradnja na športskom i na kulturnom polju. Bilo je pokušaja i za kandidiranje zajedničkoga europskog projekta, međutim to nije uspjelo. Na Danu naselja Petribe Rozalija Šarić, predsjednica Vijeća mjesnog odbora sela Ivanovca, čestitala je Petripčanima Dan naselja, zahvalila je na pozivu i izrazila nadu da će se surad-

nja nastaviti, te predala simboličan poklon petripskomu načelniku Tamašu Trojku. Ujedno je pozvala Petripčane na smotru izvornih međimurskih popijevaka, koja će se održati u Ivanovcu u listopadu.

U bogatome kulturnom programu u sklopu kojega je publika mogla pratiti programske točke mađarskih plesova, operete, igrokaža, modernoga plesa, bilo je i podosta hrvatskih sadržaja. Mala plesna skupina i Tamburaški sastav Kajkavska ruža iz Sumartona ni ovaj put nije iznevjerio publiku.

Koreografijama međimurskih i pomurskih plesova i ovaj put se publika radovala, te melodijama na tamburici. Pjevački zbor KUD-a Katruže iz Ivanovca prekrasno je izveo međimurske popijevke, koje su poznate i na lijevoj obali rijeke Mure. Kulturno društvo „Petripske ružice” ipak je bilo najomiljenije, pogotovo kada se nakon pjevanja pomurskih pjesama izvelo međimurske i pomurske plesove. Četiri hrabra para skladno su izvela koreografiju koju je sastavila Gordana Gujaš, njihova voditeljica. Plesači, među kojima su i mlade djevojke i odrasli pred mirovinom, u vrlo dobrom ritmu, točno su plesali, pa nije ni čudo da ih je publika nagradila velikim pljeskom. Tünde Szeker, predsjednica KUD-a, zahvalila je načelniku što je mjesna samouprava materijalno potpomagala djelovanje kulturnoga društva od čega se podučavao i plesa. U posljednje vrijeme petripsko kulturno društvo vrlo je aktivno, sve češće nastupa na različitim mjestima u Pomurju, a u posljednje vrijeme i u Medimurju.

Proslava Dana naselja Petribe okončana je uličnom zabavom i vatrometom.

LETINJA – U tome pograničnom gradu od 10. do 20. kolovoza održani su tradicionalni Pomurski dani, i to već 28. put. U roku deset dana znatiželjnici mogli su pronalaziti programe i s hrvatskim sadržajima. Prireden je susret puhačkih orkestara pod naslovom «Glazba bez granica» na kojem su sudjelovali puhački orkestri iz četiri zemlje, Slovenije, Austrije, Hrvatske i Mađarske. Iz Hrvatske je stigao Puhački orkestar iz Donje Dubrave, a Pomurje su zastupali orkestar glazbene škole, na čijem je čelu Stjepan Prosenjak, i Pomurski puhački orkestar. Na glavnome trgu i ove je godine prireden otvoreni slikarski dan. Profesionalni i amaterski slikari iz Pomurja i Varaždina cijeli su dan pred gledateljima stvarati te izlagali svoja umjetnička djela. Istoga dana navečer priređena je Folklorna večer uza sudjelovanje KUD-a Varteks iz Varaždina i KUD-a Donji Kraljevec iz Medimurja. Na proslavi Dana Sv. Stjepana među programima je bila tamburaška glazba, nastupio je preloški Tamburaški orkestar, a niz programa završen je vatrometom i zabavom.

KUD Bunjevačka „Zlatna grana” na Dužijanci 2011

Na poziv organizatora, subotičkoga Hrvatskog kulturnog centra „Bunjevačko kolo”, KUD Bunjevačka „Zlatna grana” iz Baje imala je čast sudjelovati na jubilarnoj, stotoj Dužijanci u Subotici.

Tom su prigodom, 14. kolovoza 2011. g., sudjelovali na svečanom euharistijskom slavlju u katedrali Sv. Terezije Avilske. Nakon toga pak u svečanoj povorci kroz grad, nazo-

čeci predaji novoga kruha gradonačelniku na Gradskom trgu – piše nam Ildika Kubatov Filaković, predsjednica Društva. Drevni običaj zahvale Bogu na plodovima zemlje, a osobito na rodu pšenice, bunjevački Hrvati u Bačkoj oblikovali su u svečanu, dostojanstvenu i lijepu priredbu koja mami, plijeni i zrači ljepotom, bogatstvom, radošću, ljubavlju i dubokom pobožnošću. (I. F.)

Fićehaska momčad pobijedila na nogometnom kupu u Lovranu

Hrvatska manjinska samouprava sela Fićehaza, na čelu s dr. Jožom Takačem, već godinama organizira kraće ljetovanje za djelatnije članove zajednice u Lovran. Tijekom godina uspostavljena je veza s tamošnjim nogometašima veteranima, pa je ove godine boravak u Lovran pripremljen upravo za vrijeme tradicionalnoga Nogometnog turnira veterana 26–29. kolovoza.

Tridesetero Fićehazaca otputovalo je na Jadransko more u Lovran kako bi osim kupanja, izleta po primorskim gradovima sudjelovali i na Nogometnom turniru koji već godinama organizira NK Lovran. Lovranski nogometaši već duže vrijeme održavaju športsku suradnju s veteranima NK Lovas i, zapravo, toj su se suradnji priključili i fićehaski nogometaši. Predstavnik veterana NK Lovran

Zoran Jurčić radovao se što se u Turnir uključila i momčad iz Mađarske, među kojom ima podosta Hrvata koji govore hrvatski, i raspravljalo se o mogućoj daljnjoj suradnji. U nogometnom nadmetanju sudjelovali su veterani iz Lovasa, riječke Lokomotive, Fićehaza i Lovrana, od kojih je najuspješnija bila fićehaska momčad, pa je osvojila pehar Nogometnog turnira. Beta

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika U službi učenika i nastavnika

Prije pedeset godina utemeljen je nakladni zavod „Tankönyvkiadó” sa zadaćom opskrbljivanja škole potrebnim udžbenicima, priručnicima i drugim učilima. Pola stoljeća je dugo razdoblje u životu jednog poduzeća, osobito ako su te godine prohujale u burama povijesnih zbivanja, kada su političko-gospodarske promjene preobrazivale poslovni svijet, razmišljanje i poglede ljudi. Preko četiri desetljeća, od svoga osnutka do preokreta 1990. godine. Poduzeće za izdavanje udžbenika relativno je lako savladalo sve reforme u školstvu, jer bilo je gotovo jedino kojemu je povjerena ta djelatnost.

Međutim, u zadnjih deset godina došlo je do korjenitih promjena i na tome polju. Tržišno je gospodarstvo zavladao i u izdavanju školskih knjiga. Danas već preko stotinu nakladnika nudi školama svoje „proizvode”. U toj konkurenciji najveći ugled i najviše uspjeha ima Dioničko društvo „Nemzeti Tankönyvkiadó”. Od ukupnoga broja udžbenika koji su danas u školskoj uporabi, 80 posto izlazi iz tog „starog” poduzeća.

Kako je poslije Drugoga svjetskog rata školstvo nacionalnih manjina postalo organskim dijelom sveukupnoga mađarskog školstva, u okviru Državnog poduzeća za izdavanje udžbenika 1952. godine počeo je djelovati i poseban odjel za uređivanje udžbenika na jezicima narodnosti. Odonda se i hrvatski udžbenici neprekidno objavljuju u nakladi Tankönyvkiadó. (...)

M. M.

(Hrvatski glasnik 1999/42)

KANIŽA – Početkom rujna zasjedala je Hrvatska manjinska samouprava Zalske županije; prihvaćeno je izvješće o radu u proteklom razdoblju odnosno rebalans proračuna za 2011. g., naime organizacija je dobila potporu od Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti. Proračun organizacije zajedno s Udruženjem pomurskih hrvatskih manjinskih samouprava iznosi tri milijuna 335 tisuća forinti. Županijska samouprava potpomaže regionalne priredbe u regiji, do sada je potpomagala Predsmotru međimurske popevke u Keresturu, Pomurski fašnik u Pustari, priredbu Traži se zvijezda u Mlinarcima, Pomurski piknik u Letinji, Zavičajni tabor u Kaniži, Festival vino i tambure, a u listopadu će zajedno sa serdahelskom Hrvat-skom manjinskom samoupravom organizirati Hrvatske književne dane. Vijećnici su odlučili o tome da s 20 tisuća forinti potpomažu organiziranje konferencije za manjine, koju potiče predsjednik Odbora za nacionalne manjine Zalske županije.

Četvrt stoljeća „Veselih Santovčana”

Četverosatnim, bogatim kulturnim programom, Narodnosno kulturno-umjetničko društvo «Veseli Santovčani», 13. kolovoza, u prostorijama doma kulture u Santovu, obilježilo je 25. godišnjicu svoga rada. Nakon svečanog prisjećanja na nekadašnje početke, osnivače i članove, plesačko društvo, prigodnim riječima i kitom cvijeća zahvalili su voditeljici Elici Čatić Kozici, a program je otvoren splotom santovačkih šokačkih plesova u izvođenju domaćega, slavljeničkog društva koje je prikazalo ukupno sedam koreografija, prete-

žito srpskih, uz jednu hrvatsku i mađarsku. U programu je nastupilo više prijateljskih KUD-ova, među njima KUD «Tanac» i Orkestar «Vizin» iz Pečuha, KUD «Bunjevačka zlatna grana» iz Baje, Tamburaški orkestar «Bačka» iz Gare i Krunoslav Agatić iz Tukulje. Nakon programa zabava je nastavljena na središnjemu seoskom trgu nastupom makedonskih estradnih umjetnika i plesnom zabavom na otvorenom u pratnji gostujućih orkestara.

S. B.

Nagrada Đusi Borbašu

U povodu obilježavanja Dana grada Šeljina, 5. kolovoza, u Draškovićevu dvorcu održana je svečana sjednica gradskog vijeća na kojoj su sudjelovala i izaslanstva zbratimljenih gradova iz Hrvatske – Grubišnog Polja i Biograda na Moru. Nakon pozdravnih riječi načelnika grada Attila Nagya i umjetničkog programa dodijeljene su nagrade grada najistaknutijim pojedincima za rad na polju obrazovanja, kulture i manjina. Nagradu je dobio i predsjednik Udruge Mađara iz Grubišnog Polja Šandor Tot koji ostvaruje plodnu, već petnaestogodišnju suradnju s gradom Šeljinom i tamošnjom Hrvatskom samoupravom, koja ga je i predložila za gradsko odličje. Među ostalima priznanje grada Šeljina dobio je i dugogodišnji (tijekom 16 godina) zastupnik tamošnje Hrvatske samouprave, neumorni Đuso Borbaš. Rodom je iz Brlobaša, od 1972. godine živi u Šeljinu. Muž i otac dviju kćeri, djed Đuso neumorno je radio i radi na promicanju hrvatskoga jezika i kulture u gradu Šeljinu, među svojim prijateljima i znancima, učenicima s kojima je radio više od tridesetak godina u šeljskoj Poljoprivrednoj školi. Đuso Borbaš već je šest godina u mirovini, nazočan je svim hrvatskim događanjima u gradu. Sjednici gradskog vijeća grada Šeljina nazočili su i predstavnici Hrvatske manjinske samouprave, na čelu s predsjednikom Šandorom Matoricem, a u ime Generalnog konzulata u Pečuhu konzulica za kulturu Katja Bakija.

Hrvatice i Hrvati!
Budućnost je
u našim rukama!
Sačuvajmo ono što
su naše bake i djedovi
stoljećima sačuvali,
svoj materinski hrvatski jezik, svoju hrvatsku
kulturu i hrvatsku nacionalnost!
Na predstojećem popisu
pučanstva izjasnite se kao Hrvati!

V. Nemzetiség, nyelvi kötődés, vallás

34. Mely nemzetiséghez tartozónak érzi magát?

magyar	☒	örmény	☒	arab	☒
bolgár	☒	román	☒	kinai	☒
cigány (roma)	☒	ruszin	☒	orosz	☒
görög	☒	szerb	☒	vietnami	☒
horvát	☒	szlovák	☒		
lengyel	☒	szlovén	☒		
német	☒	ukrán	☒		

egyéb, mégpedig: _____
nem kíván válaszolni:

35. Mi az Ön anyanyelve? (Legfeljebb két választ adható!)

magyar	☒	örmény	☒	arab	☒
bolgár	☒	román	☒	kinai	☒
cigány (romani, beás)	☒	ruszin	☒	orosz	☒
görög	☒	szerb	☒	vietnami	☒
horvát	☒	szlovák	☒		
lengyel	☒	szlovén	☒		
német	☒	ukrán	☒		

egyéb, mégpedig: _____
nem kíván válaszolni:

37. Családi, baráti közösségben milyen nyelvet használ általában? (Legfeljebb két választ adható!)

magyar	☒	örmény	☒	arab	☒
bolgár	☒	román	☒	kinai	☒
cigány (romani, beás)	☒	ruszin	☒	orosz	☒
görög	☒	szerb	☒	vietnami	☒
horvát	☒	szlovák	☒		
lengyel	☒	szlovén	☒		
német	☒	ukrán	☒		

egyéb, mégpedig: _____
nem kíván válaszolni:

PETROVO SELO, ŠENKOVEC – Do-vidob su samo petroviski i šenkovljanski ognjogasci imali kontakte, a zahvaljujući nedavnom susretu dvih načelnikov, ki su i sami nogometaši, 24. septembra, u subotu dojt će i do prvoga spravišća med nogo-metaši dvih općin. Iz Petrovoga Sela seniorski, a i mladji nogometaši putuju na prijateljsku utakmicu u 16 uri da bi se našli s ekipom veteranov NK Sutla, ki su nogometaši prik 33 ljet. Darbi se odigrava na igrališću NK Sutla u Šenkovcu. Renato Turk, predsjednik Mjesnoga odbora u Šenkovcu i ujedno tajnik veteranov ter Viktor Kohut, načelnik Petrovoga Sela računaju na mnogo ljet u ovom novom športskom prijateljstvu.

KERESTUR – U tom je naselju tijekom ljeta u dva navrata organizirano putovanje u Hrvatsku. Osnovnoobrazovno središte Ni-kole Zrinskog organiziralo je izlet na Plit-vička jezera, a Hrvatska manjinska samou-prava mjesta 15. kolovoza već je 14. put organizirala hodočašće u Mariju Bistricu. Pošto su sudjelovali na misi i ophodu, hodo-časnici su vraćajući se kući, zastali su u Čakovcu, gradu Zrinskih.